

mune, som er medeier i anlegget, brenner matavfallet på Heimdal, fordi det er billigere og fordi det ikke gir noen

EGIL HERSLETH
09.05.12

skal gjøre det lettere å komme og trygd samt jobbstr

Fru Frau

Fru Frau er heilt på jorden igjen no om dagen. Det luktar vår rett og slett. Samtidig held også fru eller Frau Holle på med vårpussen. Det kjem framleis litt kvitt frå himmelen enkelte stader.

Er det nokon samheng mellom fru og frau da? Dette må vi lukte litt på. Vi seier jo fru(e) på norsk der ein seier Frau på tysk. Det er den vanlege samheng mellom u i norsk og au i høgtysk. Den germanske lange u-en blei diftongert i høgtysk, dvs. u > au. Derfor har vi hus og mus, mens ein på tysk har Haus og Maus. Hanseatane, som prata nedertysk, sa fruwe eller fru. Etter kvart kom frouwe inn, som blei til Frau i moderne tysk. Gammalnorsk hadde elles også freyja.

Frua i huset er sjølv sagt ei ærverdig kvinne. Det germanske *frauþón tydde rett og slett herskarinne, kan Falk og Torp si etymologiske ordbok fortelje. Det ein kanskje ikkje tenkjer på, er at ordet er hokjønnsforma av *frauþan, som då tydde herre. Men ein hadde jo t.d. ðg karlmaðr og kvennmaðr på gammalnorsk for kvinne og mann. Frøy (Freyr) er då også det manlege motstykket til Frøya (Freyja).

Falk og Torp kan elles fortelje at den indogermanske ordstammen som ligg til grunn for desse orda, rett og slett er avleidd av preposisjonen pro, dvs. for. Tydinga blir dermed den første eller den fremste. Kanskje ein skal byrja å ta i bruk igjen fru(e) om kvinnene vi set spesielt stor pris på?

Men kvar blei det av fraua opp i det heile? Sidan vi har frau med au, er det ingen grunn til å rekne med at det er ein direkte samheng med tysk Frau. Det gammalnorske ordet for frau var frauþ. Stungen d (ð) fell jo som regel bort på vegen til moderne norsk, viss han då ikkje blei til d. I slekt med frau er også frodig

eller fraudig, og substantivet er frode, som er skum.

No må ein ikkje tenkje på mannsnamnet Frode, for han er den kloke; gammalnorsk fróði. Han luktar helst berre svidd når han tenkjer for hardt. Men fraua treng ikkje nødvendigvis å lukte sidan namnet først og fremst refererer til at fraua skummar. Derfor har ein også verbet frode (bokmål: fråde). Det gammalnorske ordet var froða, og substantivet frauþ blei rett og slett laga av avlydsforma til verbet. Det er elles interessant at frauþ var inkjekjønns i gammalnorsk, mens bokmål og nynorsk har hokjønns eller hankjønns som valfrie former – sjølv om inkjekjønnsforma finst i dialektane.

På engelsk er fraud svindel, og du føler deg kanskje lurt av at frau og Frau liknar på kvarandre. Men her er det frua som skummar fløyten, mens fraua berre skummar – men det er nok utan tvil frua som luktar best.

Epilog: Etter at eg var ferdig med denne teksten, nemnde eg for kollegaene mine at eg nettopp hadde skriva om frau. Eg blei veldig overraska då eg skjønte at ingen her i området faktisk hadde høyrte ordet frau før, eller visste kva det eventuelt kunne tyde – anna enn at ein tenkte på det tyske Frau. For meg, som for det meste hadde budd i Nord-Noreg og Trøndelag, var det ei ny erfaring at eit så "vanleg" og "viktig" ord med røter i gammalnorsk kunne vere så totalt ukjent i eit område med lange jordbrukstradisjonar. Men når det er sagt, så luktar det no like mykje av møkk som av frau – same shit, som dei seier på sidemålet.

JENS HAUGAN

Venn

Israel har venner. Noen arbeiderorganisasjoner. politikk og organ. Fra ulike kanter støtten til Israel ligg. Hovedmålet klart: Israel som folk trenger støtte for øvrig. I et M en vanviddets diktaturer vil de regimer fjerne kratiets fyrlykt, som folk, fra kar

Arbeiderbeve har hatt et nær Israels Arbeid (Histadrut) i ha Haakon Lie, Eir LO-lede Konr sentrale i sam årtier.

Venner av Arbeiderbevege startet i 1981. De kontakt- og venn uformelt grunn mellom de to lar elser. Ledere har Gunnar Sand, C Faremo, og styre Engstad.

Medlemmer heldige at det internett, blir (News Review) Israels Arbeider årlig om situasj utsiktene i M